

גמירת דעת: כדי לכרות חוזה, צריך מצב שבו שני הצדדים גמרו בדעתם לכרות חוזה (כוונה רצינית להתקשר בחוזה מחייב). לא ניתן לבדוק מה אדם חשב והתכוון ואת גמירת הדעת בודקים לפי התנהגות חיצונית (לחיצת ידים וכד').

כפיה: ניתן לבטל חוזה אם נעשה בכפיה. פרק ב' של חוק החוזים עוסק בפגמים בכריתת חוזה. רק אם הכפיה הייתה של הצד השני לחוזה.

"לא נעשה דבר": מקור הדוקטרינה היא מהפסיקה הבריטית. במקרה שאדם כורת חוזה לא במודעות מוחלטת, פגם קוגנטיבי מוחלט, במצב הזה ניתן להפעיל את "לא נעשה דבר" ולבטל את החוזה. (non est factum)
*במקרים נדירים מאוד מאוד.

קטין- מי שלא מלאו לו 18 שנים.

סעיפים 4-7- מגבלות של קטינים.

סעיף 8- פסולי דין

סעיף 9- כל המגבלות שחלות על קטינים חלות על פסולי דין בשינויים קלים.

החוק אומנם מגן על קטינים אבל עם זאת פוגע בכבודם שכן הוא פוגע בזכותם לבצע פעולות משפטיות מסוימות. החוק מגן על קטינים מפני פעולות משפטיות שעלולות לסכן את אותו הקטין. יש קורלציה בין רמת המגבלות לסמכות.

סעיף 4 קובע: אם קטין רוצה לבצע פעולה משפטית הנציג שלו (ההורים/ אפוטרופוס) צריך לתת אישור (האישור לא חייב להיות בכתב). אם החוזה קיבל את אישור הנציג הוא כשיר משפטית.

אם קטין כורת חוזה ללא הסכמת הנציג אין קביעה ודאית, החוק קובע:

סעיף 5- מצבי ביניים: גם אם נעשה ללא הסכמת הנציג החוזה בתוקף אבל יש סייגים שכן ניתן לבטל אותו,

הנציג יכול לבטל אותו תוך חודש ימים מהיום שנודע לו על כריתת החוזה (לא מהיום שנכרת החוזה אלא מהרגע שהם יודעים על כריתת החוזה). ידיעה של חודש של הנציג שווה להסכמת הנציג.

כמו כן, קטין שהפך לבגיר וכרת חוזה בזמן שהיה קטין שלא בידיעת נציגו, הוא יכול לבטל את החוזה חודש מיום שהפך לבגיר ובתנאי שהנציג שלו לא היה מודע שכרת את החוזה בזמן שהיה קטין (סעיף 5 (2))

ניתן להקביל את הסעיף הזה לפסולי דין רק שאם בית המשפט ביטל את פסילות הדין ניתן לבטל חוזה חודש אחרי חתימת החוזה ובתנאי שהאפוטרופוס לא היה מודע לכריתת החוזה. (חל על כול החוזים חוץ מאלה שחלים עליהם סעיפים 6+7)

סעיף 6 אומר: החוזה יהיה תקף גם אם הנציג לא ידע אודות החוזה. (רמת סיכון נמוכה). לא ניתן לבטל רת

החוזה הזה גם אם הוא נעשה שלא בידיעת והסכמת הנציג. "פעולה משפטית של קטין שדרכם של קטינים

בגילו לעשות כמוהו", הגדרה עמומה המשאירה שיקול דעת לשופט שיחליט האם החוזה אכן מתאים לאורח

החיים של אותו קטין (המצוא שלו, דרך החיים שלו, שכונת המגורים שלו וכד') אם השופט מחליט שהחוזה מתאים לאורח החיים של אותו קטין החוזה יאושר אבל אם הקטין כרת חוזה שלא תואם את אורח חייו השופט יכול לפסול אותו.

כאשר קטין כורת חוזה עם אדם שלא ידע שהוא קטין ולא יכל לדעת שהוא קטין (אינטרנט למשל). ככל שהחוזה

יקר יותר חובת הברור של הצד השני תהיה גדולה יותר. סעיף שש בא להגן על הצד השני ועל האינטרסים של

הצד השני. ניתן להקביל את הסעיף לפסולי דין בכך שמתייחסים לאיך פסולי דין אחרים היו נוהגים וכו'.

6א. מגדיר את החוזים בהם יש צורך ברמת הגנה גבוהה וקובע שיש חוזים שהם פשוט לא תקפים, שלילת

כשרות של הקטין, אין כשרות לעשות פעולה משפטית הגורמת לנזק. ("פעולה משפטית של קטין שהיא רכישת

נכס באשראי או במקח-אגב-שכירות, שכירות נכס או קבלת שירות באשראי, אין לה תוקף, על אף האמור בסעיפים 5 ו-6, כל עוד לא באה עליה הסכמת נציגו; לענין סעיף זה, "אשראי" – לרבות תשלום בשיעורים." (כשקטין קונה נכס (כל נכס) או שירות באשראי (לא בכרטיס אשראי אלא הוא משלם לא במועד קבלת השירות אלא במועד מאוחר יותר- תשלומים דחויים הכוללים ריבית למשל). שכן עסקאות אלו הן מפתות מפני שאין צורך לשלם באותו הרגע והיא מסכנת את אלו שאין להם יכולת לעמוד בנטל הכלכלי, כמו כן יש קושי לחשב את הסכום האמיתי.

*ניתן לבטל-כל עוד לא בוטל הוא תקף.

*בטל- החוזה מבוטל מעיקרו.

כשקטין צריך להזמין שרות לעצמו או לרכוש דבר מה ישנן שתי אפשרויות

1. הנציג יכרות את החוזה עבור הקטין, אם הנציג עושה את הפעולה יש לו כשרות משפטית ואין שאלות כשרות שעולות.

2. הקטין כורת את החוזה ופה עולות שאלות כשרות (5,6'ו 6 א).

ס' 7 אומר שגם הנציג צריך אישור בית משפט לחוזים מסויימים. החוק מגדיר סוגי חוזים שהנציג מעוניין לכרות אותם עבור הקטין צריך אישור וס' 7 אומר שגם הקטין צריך לחוזים מסויימים אישור מבית משפט וגם אישור מהנציג לא מועילה, אם אין אישור מבית משפט החוזה מבוטל, אין לו תוקף. הדרך היחידה שיהיה תוקף זה אישור מבית משפט. ("פעולה משפטית של קטין טעונה אישור בית המשפט אם היתה טעונה אישור כזה אילו

נעשתה בידי נציגו; ואין תוקף לפעולה כל עוד לא בא עליה אישור בית המשפט."

אלה הפעולות שבהן אין ההורים מוסמכים לייצג את הקטין בלי שבית המשפט אישרן מראש:

(1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;

(2) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק; יש חוזים מסויימים שמחייבים על פי חוק בפנקס שמתנהל על פי חוק למשל במקרקעין יש חובה לרישום בפנקס המקרקעין. כי הפעולה מתבצעת תוך כדי הרישום ותוקף העסקה תלוי ברישום. כשמדובר בפעולה שהתוקף שלה תלוי ברישום. (המחוקק רצה להגיד שאם קטין/פסול דין רוצה לקנות או למכור נכס שהשווי שלו הוא גדול יש צורך בבחינת בית המשפט, נכסים שהשווי שלהם רב יש צורך ברישום בפנקס-כלי שיט, טיס, דירות וכד'. אם רישום מסמל שווי גדול אז כל נכס שכזה יש צורך באישור של בית משפט.)

(3) נתינת מתנות, זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין; אם קטין נותן מתנה (מהרכוש שלו) יש צורך באישור של בית משפט, לא רק להוריו אלא לכל אדם. אלא אם הקטין נותן סכום קטן או תרומה שנהוג לתת (הכול תלוי במה שמקובל). חוזה מתנה הוא חוזה מסוכן שכן בניגוד לחוזים אחרים בהם יש תמורה והחלפה של תמורות שהן שקולות אבל בחוזה מתנה יש נתינה מסויימת אבל אין קבלה של תמורה כלכלית. וכן חוזה מתנה לרוב ניתן מתוך התפרצות רגש או רצון לעשות מעשה אלטרואיסטי, לקטינים אין שיקול דעת בדבר זה וכן לפעמים גם לנציג אין שיקול דעת. ולכן יש צורך באישור שופט.

(4) נתינת ערבות; אם הקטין מתחייב בחוזה להיות ערב. ערבות דומה לחוזה מתנה והערב לא תמיד ער לסיכונים של אותו אדם יש נטייה להיות אופטימי ביחס לעתיד. יש הטיה לפעמים גם לנציג ולכן יש צורך באישור בית משפט.

(5) פעולה משפטית בין הקטין לבין הוריו או קרובי הוריו, זולת קבלת מתנות הניתנות לקטין. כאשר מתעורר חשש לניגוד אינטרסים בין הנציג לבין הקטין, יש צורך באישורו של בית המשפט. כאשר נכרת חוזה בין הקטין להוריו או קרובי הוריו לא סומכים על שיקול הדעת של הנציג (שכן יש לשקול את טובת הקטין וההורים). כל פעולה משפטית בין הנציג לקטין/פסול הדין יש חובה לקבל אישור של בית המשפט.

לסיכום-

כשרותם של קטינים ופסולי דין לכרות חוזה:

אם ניתנה הסכמה של הנציג, הקטין כשיר לכרות כמעט כל חוזה למעט חוזים שצריכים אישור. אם הקטין כורת חוזה ללא אישור החוזה תקף לפי ס' חמש (ניתן לבטל תוך חודש) אבל אם זהו חוזה שיש הנחה שאנשים בגילו/ מצבו היו עושים החוזה תקף לפי ס' שש. אבל אם זה קניה של נכס או קבלת שירות באשראי ס' 6 א' מבטל את חוזה מעיקרו. חוזה לפי ס' 7 גם אם יש אישור של הנציג חובה לקבל אישור של בית משפט.

לשבוע הבא: ע"מ 3 נושא ג' (דרישה להצעה מסויימת) פ"ד 3, 5, 7